

mind a keresés eredményeinek értékelésére. Sajnos azonban kétséges, hogy hajlandók-e az online ipar vállalatai investálni az észak-amerikai és a nyugat-európai kulcsországokon kívüli ügyfelek érdekében.

A fenti cikkben fehéren-feketén sehol nem mondták ki, csak kerülgették a fő tanulságot. Azt, hogy aki online és CD-ROM adatbázisokban hatékonyan kíván információt keresni, és a visszakeresett dokumentumokat használni, az *tanuljon meg angolul*. Méghozzá nemcsak felületesen, hanem alaposan, hogy gyorsan tudja olvasni a kikeresett rekordokat a képernyőn, és hogy kellő változatossággal tudjon kulcsszavakat meghatározni. Ez nemcsak a közvetítőkre, hanem a végfelhasználókra is igaz, de ugyanígy igaz

a teljes K+F tevékenységre, sőt, az üzleti-gazdasági életre is. Még fokozottabban igaz ez a megállapítás a "kis nyelvek" esetén, amilyen a magyar is, amelyekre még próbálkozás sincs – mint az angoltól eltérő nagy nyelveknél – a fordítás vagy a többnyelvűség megoldására. A fenti cikk, de más hasonló tárgyú cikkek sem tesznek említést a világnyelvektől eltérő anyanyelvű keresők problémáiról. – A ref.

/LARGE, J. A.: The foreign-language barrier and electronic information. = Online Review, 14. köt. 4. sz. 1990. p. 251–266./

(Roboz Péter)

A Japán Tudományos és Műszaki Információs Központ angol adatbázisa

A JICST-E adatbázis

A Japán Tudományos és Műszaki Információs Központot (Japan Information Centre of Science and Technology = JICST) 1957-ben alapították. A JICST online információs rendszere, a JOIS (JICST Online Information System) a tudományos, műszaki és orvosi biológiai szakirodalomhoz való széles körű online hozzáférést biztosítja Japánban a hazai szakirodalom feldolgozásával. A JICST online adatbázisai 1976 óta hozzáférhetők.

A JICST angol nyelvű adatbázisa, a JICST-E (E = English), a teljes japán nyelvű, tudományos, műszaki és orvosi biológiai szakirodalom 65,8%-át felölelő bibliográfiai adatbázis. 1986 óta férhető hozzá Európából, a JOIS-on vagy az STN International szolgáltatón keresztül. A cikkek angol nyelvű bibliográfiai leírásain kívül a rekordok angol nyelvű referátumot is tartalmaznak. A JICST-E forrásai: 400 folyóiratcím, kutatási jelentés és konferencia-előadás, a források közül mintegy 1000 orvosi biológiai témájú. Ezzel szemben a Medline és az Embase 200, ill. 150 japán orvosi biológiai tárgyú folyóiratot dolgoz fel. Egy tipikus rekord a JICST-E adatbázisból az 1. táblázatban látható.

1. táblázat

Tipikus JICST-E rekord

AN =	Hozzáférési szám
TI =	Cikk címe angolul
AU =	Szerző(k) neve angolul és a szerző(k) munkahelye
SO =	Folyóiratcím angolul, folyóirat kód, ISSN, kötet- és füzetszám, oldalszám, publikálás dátuma, táblázatok, ábrák és hivatkozások száma
CY =	Publikáló ország (Japán)
DT =	Adatok típusa, vagyis folyóiratcikk, rövid közlemény, áttekintő közlemény, előadás-kivonat
LA =	A publikálás nyelve (többnyire japán vagy angol)
AB =	A cikk kivonata
CC =	Angol tezaurusból vett osztályozási kódok
CT =	Kötött tárgyszavak (deszkriptorok) angol tezaurusból (legalább tíz tárgyszó)

Az összehasonlítás módszere és eredményei

A JICST-E orvosi biológiai állományát összehasonlították az ugyancsak orvosi témájú, jól ismert Medline és Embase adatbázisokkal.

Az Embase és a Medline adatbázishoz a Data-Star-ból, a JICST-E-hez az STN-ből fértek hozzá. Hat – egy keresőkifejezésből álló – keresést végeztek a három adatbázisban. A keresések témája:

- ▶ Diclofenac (reuma elleni gyógyszer),
- ▶ Lymphokin-aktivált killersejtek (rákterápiához),
- ▶ Tumor necrosis factor (endogén protein),
- ▶ Atrial natriuretic peptid (cardiális hormon),
- ▶ Wolf–Parkinson–White-szindróma (cardiális arhythmia),
- ▶ OK-432 (immunostimuláns, klinikai próbák alatt).

Az Embase-ben és a Medline-ban csak a japán eredetű cikkek (angol vagy japán) keresésére irányult a munka, az 1985-ös és 1986-os állományra.

Az összehasonlítás eredményei a 2. táblázatban láthatók. A három adatbázisban végzett hat keresés eredményeink összesítése szerint 346 exkluzív rekord adódott (vagyis nem átfedések), amelyek közül 272 angol cikk, 74 japán cikk. Az 1. és 2. ábra mutatja a japán, ill. az angol nyelvű cikkek százalékos megoszlását a JICST-E adatbázisban, ill. az Embase-ben és Medline-ban együtt (E+M).

Figyelembe kell venni, hogy a JICST-E állományának mindössze negyedrésze az orvosi biológiai szakterület, a másik két adatbázis viszont teljesen arra orientált. A JICST-E 275 cikket (127 folyóiratból), az Embase és a Medline együtt 146 cikket (52 folyóiratból) eredményezett.

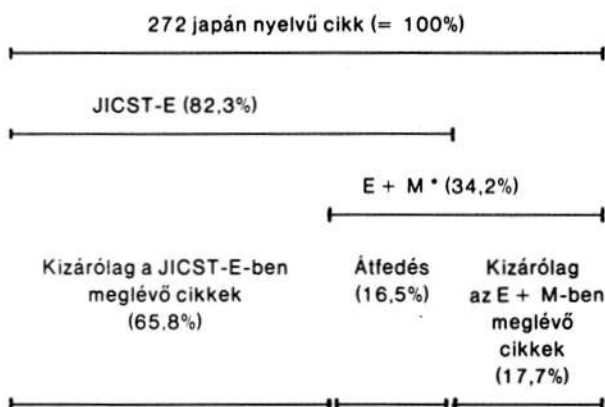
Értékelés

A vizsgálat célja az volt, hogy a JICST-E használhatóságát ellenőrizzék a szakirodalom-keresésében. Már szó volt arról, hogy a JICST-E csak Japánban publikált (angol vagy japán nyelvű) közleményeket dolgoz fel, nem úgy, mint a JICST többi adatbázisa,

2 táblázat

A három adatbázisban mindegyik témára visszakeresett rekordok eloszlása

	Cikkek száma japán folyóiratokból	
	Japán nyelvű	Angol nyelvű
Diclofenac	39	8
Tumor necrosis factor	43	21
Lymphokin-aktivált killersejtek	48	5
Atrial natriuretic peptid	57	20
Wolff-Parkinson-White-szindróma	47	10
OK-432 (human studies)	38	10
Összesen	272	74

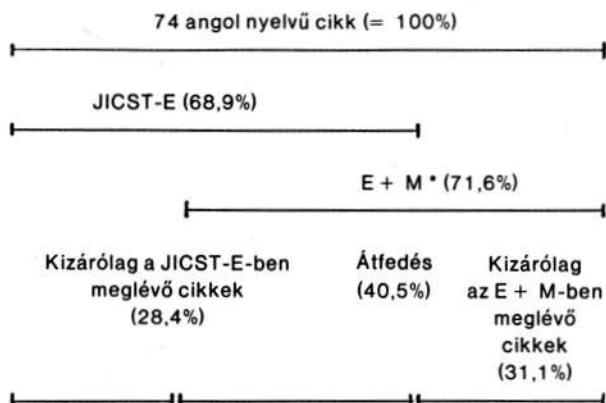

* E = Embase; M = Medline

1. ábra Az eredmények százalékos megoszlása a japán nyelvű cikkekre

amelyek 47,5%-ban dolgoztak fel hazai folyóiratokat.

Meglepetés volt, hogy néhány japán vagy angol nyelvű cikket csak az Embase-ből vagy a Medline-ből lehetett visszakeresni.

* E = Embase; M = Medline

2. ábra Az eredmények százalékos megoszlása az angol nyelvű cikkekre

A csak a JICST-E-ben meglévő rekordokat megvizsgálták az első (Diclofenac) és az utolsó (OK-432) témára. Minden exkluzív cikk klinikai témájú volt. Ezért a JICST-E különösen hasznos a gyógyszerek klinikai információinak keresésében Japánban.

1985-ben a JICST-E-nek 165 000 rekordja volt, ezek közül 42 000 orvosbiológiai tárgyú. A Medline-ben és az Embase-ben akkor 16 000, ill. 15 000 japán eredetű cikk volt. Megállapítható, hogy a két nyugati adatbázis visszakeresési aránya a JICST-E visszakeresésével jól egyezik e hat téma szakirodalmának online keresésében.

/SODHA, R. J.-KOSTREWSKI, B. J.-SCHIER, O.: JICST-E (Japan Information Centre of Science and Technology - English File): Its construction in providing access to online Japanese biomedical information with selected comparisons to EMBASE and MEDLINE. = Journal of Information Science, 16. köt. 2. sz. 1990. p. 93-98./

(Roboz Péter)

Az információáramlás sajátosságai Japánban ma és holnap

A gazdasági versenyben élre törő és a politikai kihívásokkal is sikeresen megküzdő Japán az információszolgáltatás terén nem rendelkezik olyan hagyományokkal, mint az Egyesült Államok vagy Európa számos országa, és szakértelmük sem kielégítő, ezért az információszétszűrés, és az erre hivatott másodlagos szolgáltatások gyakran nem megfelelőek.

Sokszor hallott vélemény, hogy a japánok visszatartják, elrejtik az információt. Ez talán így is van, bár nem feltétlenül tudatos. Az információtermelés jellegzetességeire, és egyben e vádra is rávilágít egy

1986-os kérdőíves felmérés, amely az orvosbiológiai folyóiratok kiadását és terjesztését térképezte fel. A szakterület referáló orgánuma 1800 címet tár fel. Ezek közül 1032-t kérdeztek meg, amelyeknek 54,6%-a válaszolt. Az eredmények szerint kb. 85 000 cikket írnak évente: 48 000-et japánul, 37 000-et idegen nyelven. Ez utóbbiak közül 18 000 jut el külföldi folyóiratokhoz, és ezeknek fele meg is jelenik. A fennmaradó 19 000+ 48 000 cikk kb. 100, Japánban kiadott folyóirathoz kerül, amelyek többségét (61,5%) tudományos társaságok adják közre. Mivel a visszautasított írárok aránya 13%, évente 59 000-re tehető a megjelenő cikkek száma.